

פורום דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי
منتدى التعايش السلمي في النقب من أجل المساواة المدنية
Negev Coexistence Forum For Civil Equality

יום זכויות האדם הבינלאומי 2012
**דוח על הריסת בתיהם
של הערבים-הבדואים בנגב**

כתב: ג'לאל זיאדנה
ערכו: חיה נח וראתב אבו קרינאת

הקשיש ג'ומעה אבו הבירה (בן 110) על חורבות ביתו בביר הדאג', 29.8.2012

תוכן עניינים

מבוא.....	ע' 3
רקע.....	ע' 3
מדיניות הריסות הבתים.....	ע' 5
עדויות של אזרחים בדואים שביתם נהרס.....	ע' 10
הריסות ואלימות משטרה גם בכפרים המוכרים.....	ע' 11
סיכום.....	ע' 15

מבוא

אנו מציינים זו השנה השלישית את יום זכויות האדם הבינלאומי שבו אישר האו"ם את ההכרזה לכל באי עולם, בדוח העוסק בהפרה בוטה של זכויות אדם בנגב. במרכזו של הדוח עומדת סוגית הריסת הבתים בכפרים הבדואים בנגב. בדרך כלל עוסק הדוח בכפרים ה"בלתי מוכרים" אך השנה בקשנו לצרף גם את סוגית הריסות הבתים בכפרים המוכרים, כיוון שזו הופכת לצערנו להתנהלות שגרתית.

ביום זכויות האדם ברצוננו לחשוף בפני הצבור הרחב, כפי שעשינו בשנים קודמות, נושא כאוב זה של הריסת בתים, המותיר מידי שנה אלפי אנשים, נשים וילדים עם צלקות נפשיות קשות וחוסר אמון במערכת המדינתית האמורה להגן על זכויות האזרחים. באבטחת ההריסות לוקחים חלק מאות אנשי משטרה ויחידות מיוחדות כמו: מתפ"א – מנהלת תאום פעולות אכיפה, הסיירת הירוקה, פקחי מינהל מקרקעי ישראל, פקחי משרד הפנים, משטרה, יחידות מסתערבים, פקחי קק"ל ועוד. כל אלו המפעילים אלימות ומותירים משפחות ללא קורת-גג לראשון, משפחות שלא תשכחנה את היום הארוך בו ביתן נהרס, משפחות שמידת הניכור בינן לבין המדינה רק תלך ותגדל.

רקע

עם קום המדינה ב 1948 היו בנגב כ 11,000 ערבים-בדואים ילידי הנגב , אחרי שרובם היגרו וגורשו לירדן וסיני נותרו כ- 10% מאוכלוסית הנגב המקורית. בשנות ה- 50 החליטה המדינה לרכז את הבדואים ולמנות עליהם מושל צבאי. הם רוכזו אזור שנקרא אזור הסייג המהווה 10% מהשטח שהיה בבעלות הבדואים לפני קום המדינה.

המושל הצבאי אסר על הבדואים לצאת מחוץ לאזור זה ולהיכנס אליו ללא אישור. מצב זה נותר על כנו עד שנת 1966, שנה שבה החליטה ממשלת ישראל רשמית לסיים את הממשל הצבאי.

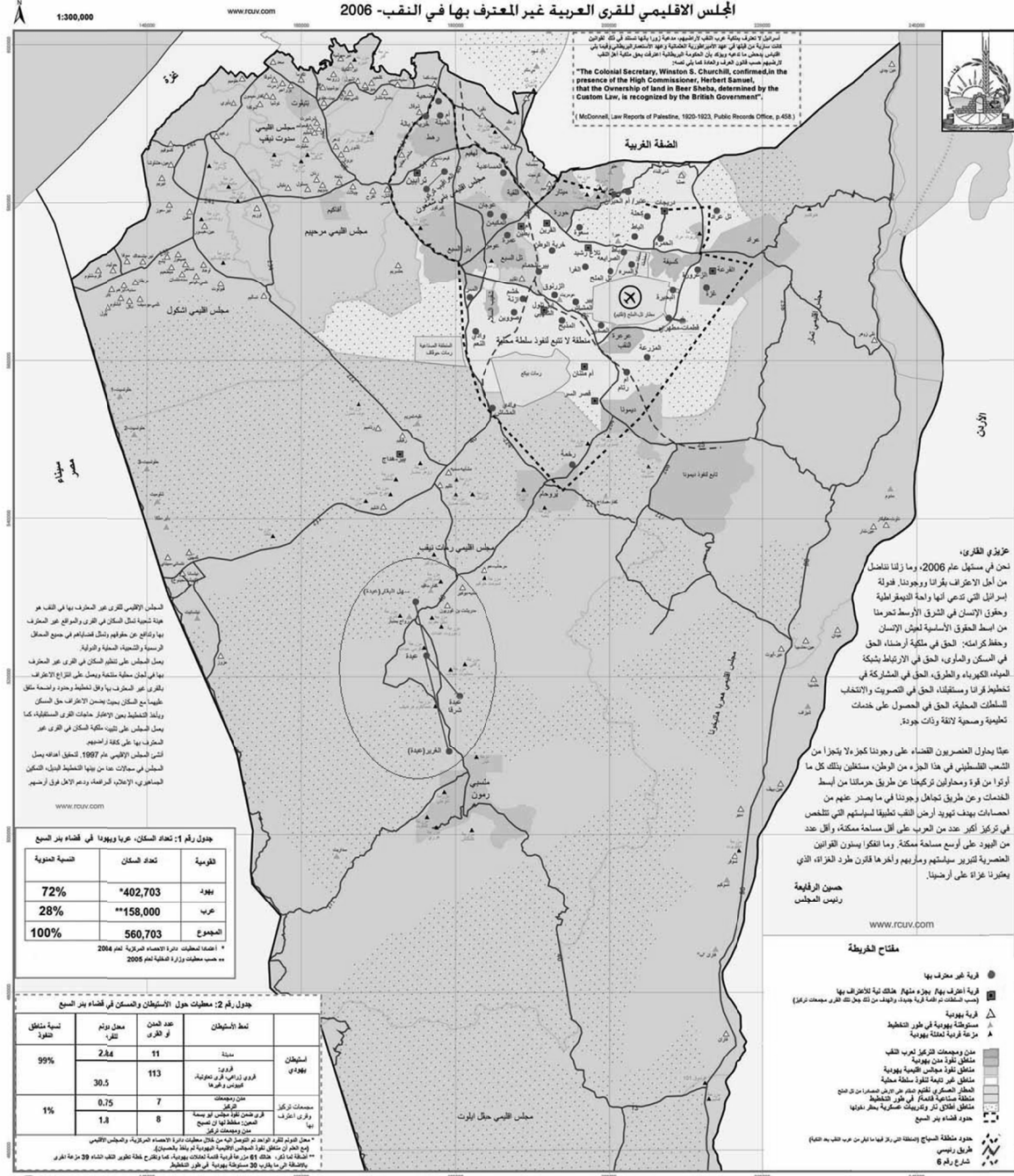
בשנת 1969 נוסדה העיירה הבדואית הראשונה תל שבע שמטרתה היתה לרכז את הבדואים בכמה מקומות ישוב ששטחם קטן מאזור הסייג. בשנת 1979 הוקמה עיירה בדואית נוספת, בשם רהט.

המדינה הקימה עד שנות סוף התשעים בסך הכל שבע עיירות מתוך כוונה לרכז בתוכן את כל אוכלוסיית הבדואים בנגב.

כיום מונים הבדואים בנגב מעל 200,000 נפש כמחציתם מתגוררים בשבע העיירות שהקימה המדינה, ומחציתם השנייה מתגוררים בכ-40 כפרים המכונים על ידי המדינה "לא מוכרים" ו- 11 כפרים שהוכרו על ידי המדינה. (ראו איור 1).

על ידי מדיניות העיור שואפת המדינה לרכז כמות גדולה ככל הניתן של אזרחים בדואים בתוך מרחב עירוני צפוף ומצומצם, כאשר המעבר לעיירות מוצג כתנאי להספקת שירותים. לדעת רבים מדיניות זו נובעת מרצונה של מדינת ישראל "לייהד" את הנגב ולצמצם את המרחב בו חיים ומתגוררים הבדואים מזה דורות.

خارطة القرى العربية غير المعترف بها في النقب
المجلس الاقليمي للقرى العربية غير المعترف بها في النقب - 2006

تمت طباعة هذه الخارطة بتكليف من صندوق أوكسفام البريطاني
ملاحظة: أسماء القرى غير المعترف بها، موالدها، وعددها مأفوزة من خطة المجلس الاقليمي لاقامة سلطة محلية للقرى غير المعترف بها في النقب - 1999

מדיניות הריסות הבתים

בנוסף להתניית קבלת השירותים מהמדינה במעבר לעיירות, נוקטת המדינה אמצעי לחץ נוסף על מנת לרכז את הבדואים ביישובים עירוניים - ממשלות ישראל לדורותיהן נוקטות כלפי הבדואים בנגב במדיניות של הריסת בתים. מדיניות זו גורמת לפחד מתמיד בקרב הבדואים לגבי גורלם, ולחוסר ביטחון דיורי לכולם: קשישים, נשים, גברים וילדים. המדיניות נועדה לאלץ את הבדואים לעבור לעיירות קבע מוזנחות ולנשל אותם מאדמותיהם ולהשתלט עליהן.

אישורה של תוכנית פראוור בממשלה בספטמבר 2011 והקמת מטה יישום מיוחד בראשות אלוף במיל. דורון אלמוג מעלה את מדיניות ההרס מדרגה. מינוי נוסף של איש צבא בראש הרשות הממונה על הבדואים בנגב מחזק את התחושה שההתייחסות אל הבדואים היא נעשית באופן עקבי מאז הקמת המדינה כאל סוגיה בטחונית, ולא כסוגיה אזרחית. מדיניות המתייחסת לכ-200,000 מאזרחי המדינה כאל בעיה ביטחונית מביאה עימה פעילות הרסנית מאין כמוה: המדובר על עקירתם של יישובים שלמים והעברת האוכלוסייה האזרחית לעיירות קבע מוכות אבטלה ומצוקות כלכליות ואלימות גואה. כל אלו מעלים תהיות לגבי כוונתיה של מדיניות זו.

שני כפרים נהרסו בשנים האחרונות עד תום: טוואייל אבו-ג'ארוול והכפר אלעראקיב שנהרס מאז יולי 2010 כבר יותר מ-40 פעמים. כמו כן ברורה כוונתה של הממשלה לפנות את הכפר הלא מוכר הגדול ביותר, ואדי אלנעם אל העיירה הסמוכה שגב שלום. יישובים רבים אחרים אמורים להיהרס במסגרת יישום תוכנית פראוור, נוסף לאלה הוא המקרה בו בולטת מדיניותה המפלה של המדינה יותר מכל - ההחלטה של המועצה הארצית לתכנון ובניה להקים את הישוב היהודי חירן על מקומו של הכפר אום אל חירן, כלומר, לפנות את תושבי הכפר הבדואי אום אלחיראן אל העיירה חורה בכדי לאפשר ליהודים להקים ישוב במקום. זאת, כאשר ביישובים יהודיים רבים בנגב ניכר מיעוט של אוכלוסייה. דבר אינו מצדיק את גירושם של הבדואים ושיכונם של יהודים במקומם.

בשנת 2011 נהרסו על פי דיווחי המינהל מעל ל-1,000 בתים! זהו מספר חסר תקדים של בתים הרוסים בכל קנה מידה מקומי ובינלאומי. השנה תועדו פחות הריסות ולכן הנתון המדויק אינו ברור. לפיכך, נותר להמתין לפרסומי מינהל מקרקעי ישראל כדי לקבל תמונת מדויקת.

טבלה 1: הריסת בתים לשנת 2012 לפי נתונים שהגיעו אל פורום דו-קיום לשוויון אזרחי

שם הכפר	מיקום	מבנים שנהרסו	תאריך
אלסרה	ליד כסיפה דרומית לכביש 31	בית אחד	9 לינואר
חורה	צפונית לכביש 31	בית אחד	9 לינואר
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40 בין צומת להבים לגורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-31	18 לינואר
שגב שלום	כביש 25	שני בתים	18 לינואר

שם הכפר	מיקום	מבנים שנהרסו	תאריך
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40 בין צומת להבים לגורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-32	13 לפברואר
ח'שם זנה	דרומית לכביש 25	בית אחד	19 לפברואר
סאעוה	מזרחית לחורה	בית אחד	19 לפברואר
לקייה	כפר מוכר מערבית לצומת שוקת	חמישה בתים	21 לפברואר
סאעוה	מזרחית לחורה	בית אחד	19 לפברואר
לקייה	כפר מוכר מערבית לצומת שוקת	חמישה בתים	21 לפברואר
ביר אל-חמאם וואדי רוואין	צפונית לכביש 25 באר-שבע – דימונה מדרום לכביש 31 צומת שוקת – ערד	מנהל מקרקעי ישראל חרש 1,500 דונמים של שדות זרועים	22 לפברואר
לקיה	כפר מוכר מערבית לצומת שוקת	שלושה בתים	6 למרץ
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-33	6 למרץ
לפי הודעת המנהל למקרקעי ישראל	תל-ערד ואזור ערוער וואדי אלנעם	120 דונם ו-350 דונם ו-1000 דונם	7 למרץ
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40 בין צומת להבים לגורל	הריסת אוהלי הכפר לפעם ה-30	23 לאפריל
אום בטין	דרומית לצומת שוקת	מבנה אחד	23 לאפריל
חרבת אל-באטל	ליד משמר הנגב	בית אחד	2 למאי
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-35	23 למאי
סאעוה	צפונית לכביש 31, ליד חורה	בית אחד	6 ליוני
אום רתאם	מזרחית לכביש 25	בית אחד	6 ליוני
תל-שבע		שלושה בתים	6 ליוני
אום בטין	דרומית לצומת שוקת	בית אחד	11 ליוני
שגב שלום	כביש 25	בית אחד	11 ליוני
חרבת אל-באטל	ליד משמר הנגב	שלושה בתים ולול אחד	11 ליוני
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-36	24 ליוני
אום בטין	סמוך לעומר	בית אחד	4 ליולי
שגב שלום	כביש 25	בית אחד	4 ליולי
ואדי אריכא	דרומית מזרחית לעבדה	שני בתים ומסגד	4 ליולי
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-37	17 ליולי

שם הכפר	מיקום	מבנים שנהרסו	תאריך
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-38	16 לאוגוסט
חרבת אל-באטל	ליד משמר הנגב	בית אחד	29 לאוגוסט
אבו-קרינאת	בכביש 25 מול ערערה בנגב	בית אחד	29 לאוגוסט
ביר הדאג'	ליד קיבוץ רביבים-רמת נגב	שני בתים	29 לאוגוסט
משפחת אבו סיאח	ליד ערד	בית אחד	29 לאוגוסט
רחמה	ליד ירוחם	בית אחד	29 לאוגוסט
אלעראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-39	12 לספטמבר
ביר-הדאג'	ליד רביבים – רמת נגב	בית אחד	20 לספטמבר
עבדה	ליד שדה בוקר	בית אחד	20 לספטמבר
ואדי אריכא	ליד כלא נפחה	בית אחד	20 לספטמבר
ביר הדאג	ליד קיבוץ רביבים	בית אחד	27 לספטמבר
אל-זרנוג	צפונית כביש 25	סכה אחת	27 לספטמבר
שגב שלום	כביש 25	שלושה בתים	27 לספטמבר
אל הזייל	צפונית מערבית לרהט	בית אחד	9 לאוקטובר
כוחלה	ליד כסיפה – כביש 31	בית אחד	9 לאוקטובר
אל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-40	18 לאוקטובר
שגב שלום	כביש 25	מיני-קרוואן אחד	6 לנובמבר
כסייפה	כביש 31	בית אחד	6 לנובמבר
דרומית מערבית לאל-עראקיב	מערבית לכביש 40, בין צומת להבים לצומת גורל	חמישה בתים	6 לנובמבר
אל-סדיר	כביש 25	מסגד	14 לנובמבר
אל-זרנוג	כביש 25	בית אחד	14 לנובמבר
אל-עראקיב	בין צומת להבים לצומת גורל	הריסת אוהלי הכפר בפעם ה-41	14 לנובמבר

הערה: בשל האיום של נציגי השלטונות, שיושתו על בעלי הבתים עלויות ההריסה, רבים מבעלי הבתים הורסים את בתיהם וממחזרים חלק מהחומרים, אך המידע על כך אינו זמין.

תמונה 2: חורבות הבית של משפחת אמנה אלזיאדנה בח'רבת אל-באטל 2.5.12

תמונה 3: מגורים זמניים של תושבים שבינם נהרס בוודי אריכא, 20.9.12

תמונה 4: ילדים על הריסות ביתם בביר הדאג', 27.9.12

תמונה 5: ילדים שנפגעו מגז מדמיע בביר הדאג' הובהלו לבית החולים סורוקה, 12.11.12

עדויות אישיות של אזרחים בדואים שביתם נהרס

לאחר אישורו של דו"ח פראוור בממשלה, הקים המשרד לביטחון פנים באוגוסט השנה, יחידה משטרתית מיוחדת, המורכבת מכ-250 שוטרים שתפקידה לאכוף את חוקי הבנייה וללוות את פקחי משרד הפנים ומינהל מקרקעי ישראל והקרן קיימת לישראל. יחידה זו הספיקה כבר להביא לאלימות משטרתית בכפרים הלא מוכרים ובכפרים מוכרים אחרים הנמצאים בשטחי השיפוט של המועצה האזורית אבו בסמה, כדוגמת הכפר ביר הדאג'. מתוך ההכרה בכך שכל בית שנהרס הוא עולם ומלואו וספור העומד בפני עצמו, ומתוך כוונה לחשוף את אותם סיפורים שלעיתים מוסתרים מאחורי דוחות כמותיים, השנה בחרנו להביא עדויות מפיהם של מי שההריסה התרחשה קרוב אלינו. להלן עדויות קשות של אזרחים לאחר מבצעי ההריסה:

אמנה אלזיאדנה ח'רבת אל-באטל, 2.5.2012: "ישבתי לבד בבית ואז ראיתי כוח גדול מאוד של שוטרים הלבושים בשחור, הם התקרבו אליי וביקשו שאני אצא מהבית כי הם רוצים להרוס אותנו, אני אשה מבוגרת וחולה ובגלל זה התקשיתי לעמוד, ואז הם גררו אותי החוצה ללא רחמים והחלו להרוס את הבית בלי לתת לנו את האפשרות להוציא את הדברים שלנו, הכל נהרס, אפילו את לוחות החשמל הסולארי הם הרסו, הבית שימש את הנכד שלי, ראיתי אותם במו עיניי הורסים לו את העתיד".

נואף אלזיאדנה, קרוב של המשפחה מוסיף: "ישבתי עם נציגי משרד הפנים במהלך כניסת הכוח המשטרתית שלוה את הבולדוזרים לכפר לבצע את ההריסה, הכל נהרס, הבית וחדר השינה והמטבח ואפילו את לוחות החשמל הרסו, המדינה מנהלת נגדנו מלחמה, היא הורסת לנו את הבתים בלי לתת לנו מענה הולם, הממשלה רוצה לקחת את האדמה".

עודה, ואדי אריכא: "נכנס אל הכפר כוח גדול, הם היו מוכנים למלחמה, היו איתם 3 בולדוזרים, לא השאירו כלום, הרסו הכל, הם רוצים להוציא אותנו מכאן ולהרוס את החיים שלנו, לא משאירים כלום מיישרים את השטח. אנו חיים כאן ורוצים להישאר כאן, זאת האדמה שלנו, זאת מלחמת קיום מבחינתנו, הצעירים שלנו הפסיקו להתחתן בגלל חוסר היכולת לבנות בית. הבית הזה שנהרס היום זה בית שקיים מלפני 30 שנה, אף פעם לא היה לו צו הריסה, סך הכל החלפנו את הגג שאחרי 30 שנה כבר לא מכסה כלום ובחורף הגשם דולף לתוך הבית, רק החלפנו גג ואז בא הפקח ואמר לנו שזה אסור והדביק צו הריסה – השאלה שלי אם זה אסור אז מה מותר? מה הפיתרון? אין! אף אחד מהממשלה לא בא עם פיתרון הוגן, הם באים רק להרוס".

הריסות ואלימות משטרה גם בכפרים מוכרים

ביר הדאג' 2012

נרצה עתה לגולל את מסכת האירועים האלימים והריסות הבתים שהתרחשו בחודשים בכפר המוכר ביר הדאג'. אירועים אלה מצביעים על כך שגם ההכרה בחלק מהכפרים הבדואים הינה פורמאלית בלבד, ואותה מדיניות אלימה ומפלה מיושמת בהם בדומה לכפרים הלא מוכרים.

הכפר הבדואי ביר הדאג' ממוקם בנגב המרכזי, בקרבת קיבוץ רביבים והוא כפר מוכר שהוקם בשנת 2003, לפי החלטת הממשלה על הקמת יישובי קבע לבדואים בנגב. ביר הדאג' הוא אחד מיישובי המועצה האזורית אבו בסמה.¹ על אף שהכפר מוכר, הוא סובל מרמת שירותים ירודה מאוד. הכפר חסר תשתיות בסיסיות ואינו מפותח בדומה ליתר יישובי אבו בסמה, אין בכפר תשתיות בסיסיות כמו רשת חשמל או מים או תשתית כבישים. בביר הדאג' ישנם שני בתי ספר יסודיים, בית ספר תיכון של רשת אורט, מרפאה ותחנה לבריאות המשפחה.

ב- 27.9.2012 נכנסו לכפר ביר הדאג' כוחות גדולים של משטרה וכוחות מיוחדים על מנת לבצע צוו הריסה לאחד מבתי היישוב. בעת יציאת הכוחות, לאחר ההריסה, יצרו השוטרים פרובוקציה. על פי עדויות התושבים השוטרים קיללו את ילדי היישוב ומהר מאוד התפתחו במקום מהומות. המשטרה השתמשה באמצעים לפיזור הפגנות שכללו בין היתר ירי של גז מדמיע כדורי גומי וכדורים חיים והפעילה מסוק שחג מעל לכפר. השוטרים ביצעו בפעולה זו מספר מעצרים.

ב- 10 באוקטובר שוב היה מבצע להדבקת צווי הריסה בליווי משטרה ומשלא הצליחו אנשי המשטרה להכנס אל הכפר הם חזרו בכוחות גדולים יום לאחר מכן ב- 11 לאוקטובר. באותו יום המשטרה ירתה גז מדמיע וכדורי גומי ותחמושת חיה. ילדים רבים נפגעו מגז מדמיע שחדר אל כיתות הלימוד בבית הספר היסודי!

ב- 12 לנובמבר שוב נכנסו כוחות גדולים של משטרה וכוחות מיוחדים לכפר ביר הדאג'. ישנן עדויות על כך שהמשטרה השתמשה בכוח רב וביחידת המסתערבים לצורך הדבקת צווי הריסה על בתים ביישוב, השוטרים ירו רימוני גז מדמיע לכל עבר וללא כל הבחנה. חלק מהרימונים נורו לעבר בית הספר. ילדים רבים נפגעו וכ- 30 תלמידים נזקקו לטיפול רפואי ופנו עקב כך אל בית החולים סורוקה. המשטרה עצרה 19 תושבים והגישה כתבי אישום לחלק מהם ורבים נותרו במעצר. תושבים רבים נפגעו.

עדויות תושבים מביר הדאג':

סלימאן אלחוסי (בן 17): "אני לומד בכיתה י"א בבית ספר תיכון בביר-הדאג'. בבוקר, שכעמדתי מול ביתי ראיתי כוחות גדולים של משטרה, חזרתי הביתה, אבל הם נכנסו לבית פנימה ושם הם היכו אותי בעקב כת? הרובה. נפתח לי המצח והם נתנו לי מכות נוספות בעורף, הוחזקתי עם שאר עצורי ביר –הדאג' בסככה של מד"א ברחבת המועצה האזורית

¹ שלאחרונה פוצלה לשתי מועצמות נפרדות בהחלטת משרד הפנים.

רמת נגב עד שעות הערב ללא שום טיפול רפואי, אוכל או שתייה. בעת שהוחזקתי במקום, כל שוטר שהיה עובר על ידנו היה יורק עלינו ומרביץ לנו.

השוטרים עצרו אותי בבוקר ורק בשעות הערב הובהלתי לבית החולים סורוקה, על אף שהייתי פצוע ודממתי משעות הבוקר. בבית החולים סורוקה סירבו להעניק לי טיפול רפואי בטענה שצריך את הסכמתם של אחד מהוריי. ביקשתי מהשוטרים להשיב אליי את הטלפון הנייד שלי בשביל להתקשר הביתה ולומר להורי שיבואו אליי לבית החולים, אבל השוטרים מנעו זאת ממני.

תמונה 6: שוטרים במהלך המהומות בביר הדאג' 12.11.12

תמונה 7: ילדים על הריסות ביתם, רחמה 30.8.12

אני המום עד מאוד מההתנהגות של השוטרים שאמורים לשמור על בטחוני, לא יודע מה עשיתי שהם יתנהגו ככה. אני אזרח במדינה הזאת ויש לי זכויות של קטין. למה הם עשו את זה?"

חנין אלאימיטל: "אני בת 12, חיכיתי לאוטובוס בבוקר ראיתי שהוא לא הגיע, חזרתי הביתה ואז במרחק של כמה מטרים מהבית שלי עבר רכב משטרה במהירות, וממנו ירה שוטר כדור גומי שפגע לי ברגל, הגעתי הביתה בכוחות עצמי ולא מצאתי את אמא שלי.

האמא פאייזה: "יצאתי לחפש את הבת שלי ראיתי הרבה שוטרים שירו המון רימוני גז מדמיע, כל המרחב היה עשן וריח של גז מדמיע, הרגשתי את החנק ואז נכנסתי לבית הכי קרוב אליי (ביתו של אחיו של בעלי) לאחר כמה דקות שמענו דפיקות חזקות בדלת, השוטרים שברו את הדלת של הבית ושל המטבח, ובלי שום סיבה התחילו להתעלל בכל מי שהיו בבית, ילדים קטנים, נשים, בנות.... בכולם.

ראו את בנו של אח של בעלי שהיה אמור לצאת לעבודתו היכן אותו ועצרו אותו. לאחר שהגיעו השוטרים לרכבם חזר אחד השוטרים וירה בי כדור (רסס???) בבטני. בעקבות כך לקחו אותי לבית החולים סורוקה אשפזו אותי ולאחר קבלת הטיפול שוחררתי. ב- 19.11 עקב הרעה במצבי הרפואי אושפזתי שוב בסורוקה ועברתי ניתוח בבטן.

גומעה אבו עסא : "לאחר כניסת כוחות המשטרה יצאתי אחרי הילדים שלי שהגיעו כבר לבית הספר, בדרך ראיתי המון כוחות בסביבת בית הספר, הצלחתי להיכנס לתוך בית הספר ולא הצלחתי למצוא את ילדיי בשל כמות גדולה של תלמידים שהיו נצורים ברחבת בית הספר. המשטרה ירתה לעברם מספר גדול של רימוני גז מדמיע. אני נפגעת בעין מכדור גומי שנורא לעברי ולאחר מספר רגעים... נפלתי על הרצפה והתעוררתי רק בבית חולים. אושפזתי בסורוקה למשך שבוע ימים. עברתי ניתוח בעין שמאל, אני סובל מקרע ברשתית, אינני רואה טוב והסיכויים שאני אחזור לראות בעין הזאת קלושים. למה הם עשו לנו את זה?! מה עשינו להם?! הם באו להרביץ לנו בלבד?! איבדתי חלק חשוב בחיים שלי וזה את הראייה שלי!!! בסך הכול רציתי להביא את הילדים שלי שהיו נצורים בבית הספר, הילדים שלנו מפחדים לחזור לבית הספר, הם מתעוררים בלילה בוכים בגלל מה שעשתה לנו ולהם המשטרה."

סלימאן אבו מאדי, בן 26 נשוי ואב לילד, נכה עם סכרת קשה (בלתי מאוזנת?): "ביום הראשון של האירועים בביר הדאג' יצאתי לקופת חולים בירוחם בליווי אחי הקטן, טיפלו באחי ונתנו לו הפנייה לסורוקה. מאחר ולא נטלתי את תרופות הסכרת שלי חזרתי הביתה לכפר על מנת לתת לאבא שלי לקחת את אחי לסורוקה. בדרך אל הבית, בכניסה של היישוב עצרה אותנו ניידת משטרה פתחו את הדלתות של הרכב שלנו והתיזו גז פלפל בפני שלושתנו והתחילו להכות בנו כאשר עדיין היינו חגורים בחגורות הבטיחות. הרביצו לאח שלי שקיבל את ההפניה לסורוקה (הוא חולה כליות כרוני) לקחו אותנו למעצר בדימונה עד שעות הערב. ללא הזכויות הבסיסיות שלנו! כל הזמן ביקשתי שיביאו לי את התרופות שלי, שברו לי את הפנים ויש לי גם שבר בעצם האף. לאחי פאיז התנפח הראש מרוב מכות."

סלמאן אבו ראשד, ביר הדאג' : "נכנס לכפר כוח גדול של שוטרים, הם הרסו את הבית, כמו שאתה רואה אין לי בית אחר, אני גר יחד עם שבעת ילדיי בבית הזה. הם הורסים את הבית בלי לתת פתרון, השאירו אותי ואת ילדיי ללא קורת גג וללא שירותים בסיסיים, אסור לנו לבנות!! לאן נלך עם המשפחות שלנו."

תמונה 8: ג'ומעה אבו-עסא שנפגע בעין שמאל מכדור גומי בביה"ח סורוקה, 12.11.12

תמונה 9: אמצעי לחימה משטרתיים שנאספו במהלך המהומות בביר הדאג', 12.11.12

סיכום

בדוח זה סקרנו את מדיניות הריסת הבתים של מדינת ישראל, שמישמת בכפרים הבדואים בנגב בשנה האחרונה. כפי שהראנו, מדיניות הריסת הבתים מתקיימת ביישובים המוכרים והבלתי מוכרים, והיא נעשית תוך הפעלת כוח ואלימות משטרתית רבה. הסיפורים שמאחורי ההריסות חושפים את הטראומות המשפחתיות והקהילתיות שהן תוצאותיה של מדיניות זו, ואת הניכור ההולך וגובר שהיא מייצרת בין האזרחים הבדואים לבין המדינה ורשויות החוק.

החרפתה המשמעותית של מדיניות זו – הן מבחינת כמות ההריסות, והן מבחינת התרחבותן אל היישובים המוכרים, מצביעה על כך שהיא נועדה להכשיר את הקרקע לתוכנית פראוור – תוכנית שמבקשת לפנות עשרות אלפי אזרחים בדואים מיישוביהם הכפריים וליישב אותם ביישובים עירוניים צפופים. הריסות הבתים נועדו להטיל אימה ופחד על האזרחים הבדואים, לגרום להם לזוותר על אדמותיהם ולקבל את הגורל שמיעדת להם המדינה – חיים בעיירות צפופות ומוכות עוני.

תמונות 10 עד 12: בית מזרחית לחורה טרם הריסה,
במהלך ההריסה ולאחריה, 21.1.12

פורום דו-קיום בנגב לשוויון אזרחי
منتدى التعايش السلمي في النقب من اجل المساواه المدنية
Negev Coexistence Forum For Civil Equality

פורום דו קיום בנגב לשוויון אזרחי, נייד: 050-7701118/9
info@dukium.org, www.dukium.org